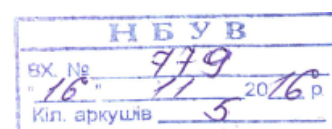

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Зоряної Антоніни Михайлівни
«Документний потік перекладів українською та з української мови як
відображення процесів міжкультурної комунікації (1991-2013 рр.)»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних
комунікацій за спеціальністю 27.00.02 – документознавство, архівознавство

У системі інформаційних обмінів, використовуваних в наш час на всіх рівнях спілкування, особливого значення набуває та частина інформаційних ресурсів, що функціонує при застосуванні одного із засобів передачі інформації між носіями різних мов - перекладу. У відповідності зі зростаючим значенням документних перекладів у розвитку сучасного суспільства зростає увага до специфіки розвитку даної сфери людського спілкування.

Дисертаційне дослідження Зоряної А. М. присвячене комплексному вивченню документного потоку перекладів на українську та з української мови за період 1991-2013 рр., а також розгляду перспектив його використання як форми відображення процесів міжкультурної комунікації. Даний підхід до розробки теми є важливим і актуальним, оскільки сприяє узагальненню матеріалу про значення перекладів, здійснених на території України за часів її незалежності, як ефективного засобу у практиці взаємодії української культури з іншими, як важливого фактора перекладацької діяльності у суспільному обігу інформації.

У зв'язку з цим дисертант справедливо зазначає, що дослідження документного потоку перекладів українською мовою як соціокультурного феномену та показника доступності українському читачеві досягнень світової науки й літературного процесу є актуальним завданням сучасного документознавства не тільки з теоретичної, але й з практичної точки зору. При цьому, вивчення документного потоку перекладів з української мови надає широкі можливості для дослідження міжкультурних зв'язків та ступеня

інтегрованості українських наукових та літературно-художніх надбань у загальносвітовий інформаційний та культурний простір. І, тому, даний напрям діяльності у наш час набуває особливої важливості і його дослідження Зоряною А. М. є **актуальним** і цілком вмотивованим.

Варто зауважити, що сформульовані завдання для проведення даного дослідження охоплюють основні аспекти реалізації **мети** дисертаційної роботи: здійснити комплексний аналіз документного потоку перекладів українською та з української мови та охарактеризувати його як форму відображення процесів міжкультурної комунікації.

З позицій документознавства та теорії соціальних комунікацій об'єкт, предмет, мету і завдання дисертаційного дослідження сформульовано коректно.

Достовірність результатів даного дослідження забезпечена вдало визначеною **методологічною основою**, що включає як загальнонаукові підходи до процесу пізнання, так і методи інформаційного та документознавчого аналізу, сукупність методів соціологічного вивчення матеріалу.

Слід зазначити, що дане дисертаційне дослідження є оригінальною дослідницькою роботою, здійсненою з позицій наукового розгляду еволюції сучасних комунікацій інформаційного суспільства.

Суттєвим вкладом у дослідження перекладацької діяльності в системі сучасних інформаційних комунікацій стало введення в науковий обіг матеріалів комплексного аналізу документного потоку перекладів українською та з української мови на основі новітньої бібліографічної бази даних ЮНЕСКО «Index Translationum» та статистичного збірника «Друк України».

Заслуговує на увагу також і розгляд представленості документного потоку перекладів українською та з української мови на світовому та національному рівнях.

Практичне значення результатів дослідження та запропонованих рекомендацій полягає у сприянні розширенню використання перекладних матеріалів у системі національних та міжнародних інформаційних комунікацій, використанні матеріалів дослідження для розробки концепцій державних програм, спрямованих на розвиток і підтримку української культури, стратегії інформаційної, культурної та наукової інтеграції України у світовий простір.

Отримані результати науково аргументовані та достовірні. Вони є оригінальними і змістовними з наукової точки зору, органічно впливають з опрацьованого матеріалу, узгоджуються з оцінками та авторськими висновками.

У зв'язку з цим, можна говорити про успішну **апробацію результатів дослідження** як у практичному аспекті, так і в теоретичному: дисертант опублікувала шість наукових статей у фахових виданнях, 1 статтю в іноземному (польському) науковому виданні, виступила з доповідями на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях та семінарах.

Виклад матеріалу в дисертаційному дослідженні є структурно умотивованим.

На підставі проведеного ґрунтовного аналізу в дисертації визначено найактивніші форми міжкультурної комунікації, що проявляються в становленні інформаційного суспільства. Окрім того, кожну з культур відповідно до визначеної форми охарактеризовано за тематичною та цільовою комунікативною спрямованістю перекладів, що має враховуватись у розбудові процесів міжкультурної комунікації.

Справедливим є висновок дисертанта про те, що вимірювані параметри інформаційного потоку при розвитку інформаційних обмінів на основі перекладної документної бази – структура, обсяг і темпи зростання, знаходяться під впливом та постійно реагують на зміни в соціальній структурі суспільства, стимульованій сучасною інформатизацією, і відповідними соціальними впливами: політичним режимом та цензурою; державною

політикою у видавничій сфері; джерелами фінансування перекладів та їх розповсюдження, готовності нації до прийняття перекладеного інокультурного твору та ін.

Цінність даної роботи проявляється також і в тому, що дисертант проводить оцінку ступеня представленості документного потоку перекладів українською та з української мови на світовому та національному рівнях, відповідності визначених тенденцій стосовно розкриття суспільно значимої проблематики. При цьому, Зоряна А. М. за пропонованими практичними рекомендаціями бачить перспективи розвитку даної тематики, доводить необхідність подальших досліджень по даній темі.

Слід зазначити, що дисертаційне дослідження вдало супроводжується інфографікою та відповідними таблицями, що висвітлюють отримані результати.

Таким чином, мета і завдання дисертаційного дослідження виконані. **Автореферат** у повній мірі відображає зміст, структуру, основні результати роботи. Усі висновки дослідження є аргументованими і вмотивованими, що дає підставу для оцінки дисертації як такої, що підготовлена на високому науковому рівні.

Позитивно оцінюючи дослідження в цілому, вважаю за доцільне висловити деякі **зауваження**:

1. У підрозділі 3.3 дисертантка вдається в дуже детальний аналіз перекладів за даними «Index Translationum». Деяка інформація дещо переобтяжує текст підрозділу, наприклад перерахування авторів, переклади творів яких нараховують по дві назви (с. 131-132), видавництва, що здійснювали випуск перекладів за мовною ознакою (с. 135-137, с. 145). Ці дані присутні у таблицях Додатків, тому, на мою думку, їх можна було б не наводити у тексті.

2. Варто зауважити про певне переобтяження у формулюванні новизни використанням згадки про уточнені і конкретизовані положення вже існуючих

викладок з даного питання, «подальший розвиток» певних, уже досліджених раніше положень.

3. Очевидно, вирашним для даної роботи було б ув'язування досліджуваних процесів зі специфікою розвитку сучасного інформаційного суспільства. Дана теза висловлюється в якості поради в майбутній дослідницькій роботі дисертанта.

Втім, наведені зауваження й пропозиції не зменшують теоретичної та науково-практичної цінності дисертації.

Загальні висновки. Обґрунтованість та достовірність положень та висновків дисертаційного дослідження забезпечене використанням відповідної методології, широкої джерельної бази та кваліфікованим науковим аналізом.

Дисертація (рукопис А. М. Зоряної «Документний потік перекладів українською та з української мови як відображення процесів міжкультурної комунікації (1991-2013 рр.)») є цілісним, самостійно виконаним і завершеним комплексним дослідженням із соціальних комунікацій. За своєю актуальністю, науковою новизною, обґрунтованістю основних положень і висновків, науковим значенням дисертація А. М. Зоряної відповідає нормативним вимогам, які висуваються Міністерством освіти і науки України до робіт, що подаються на присудження наукового ступеню кандидата наук, викладеним у п. 9, 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її здобувач, Зоряна Антоніна Михайлівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.02 – документознавство, архівознавство.

Офіційний опонент

кандидат наук із соціальних комунікацій, с.н.с,
с.н.с. Фонду Президентів Національної
бібліотеки України імені В. І. Вернадського

 С.В. Горова

10.11.2016 р.

